

Јанићева кафана *Janić Tavern*

Завод за заштиту споменика културе града Београда - установа културе од националног значаја
Cultural Heritage Preservation Institute of Belgrade - Cultural Institution of National Significance

КЪЛ ДРАГАНЯ РОКВИЯ - ОСТРЬОСНИЦА

ИЗГЛЕД ОА УЛИЦЕ Р-1:50

ИЗГЛЕД ИЗ ДВОРИЩА Р-1:50

Јанићева кафана

Карађорђева 19, Остружница

Изглед током реконструкције
View during the reconstruction

На двама аустријским картама београдске околине, једној из 1722. и другој из 1788. године, Остружница је лоцирана, као и данас, у доњем току Остружничке реке са кућама ушореним уз некадашњи главни друм. Према наведеним картама, рекло би се да је центар села био на истом месту, на почетку Карађорђевог улице.

Захваљујући географском положају, као и чињеници да се од 1739. па све до 1914. године налази испрва на самој аустријској граници а после у њеној непосредној близини – Остружница је имала све услове да се развија као трговачки центар. У речнику Карађорђевог Србије из 1804–1813. године уписана је као варошица, док је као

посебно насеље уписана Остружничка скела. Према попису насеља Београдског пашалука из 1818. године, имала је 71 кућу и 178 арачких глава. По броју домова, Остружница је у то доба спадала међу највећа насеља Београдске нахије. Везује се за почетак парламентаризма у Србији јер је 21. марта 1804. године управо у Остружници одржана прва Народна скупштина коју је сазвао Карађорђе, а 1805. је отворена основна школа (носи назив „Карађорђе“), једна од првих у Београдској нахији с наставом на српском језику и она у континуитету ради већ више од две стотине година. Нешто касније, 1806. године у Остружници је потписана молбеница султану.

Број домова у Остружници током XIX века sukcesивно нараста од 89, колико је забележено 1821, на око 120 – колико је насеље имало 1875. године.

О трговачком значају насеља говори нам и податак да је 1823. године подигнута кнежева механа, зграда која је за српску провинцију оног доба представљала луксузније здање. Ова грађевина није сачувана.

Историјски развој Остружнице, посматран кроз политички, друштвени и економски живот средине прве половине XIX века, нашао је материјални израз у организацији архитектуре самог насеља.

У центру је сачувана стара механа из прве половине XIX века. Носи назив „Јанићева кафана“, јер је дуже време била у власништву породице Јанић. Ову кафану у Остружници евидентирао је Завод за заштиту споменика културе града Београда 1965, а затим је због својих историјских, етнографских и архитектонских вредности проглашена за споменик културе 1972. године.

Кућа припада типу старе моравске куће и представља примерак репрезентативне народне архитектуре, коју је подизао богатији, пре свега, трговачки сталеж по нашим варошицама и селима.

Као састајалиште мештана и путника, „Јанићева кафана“ представљала је у модерном смислу речи јавну трибину, где су се кристалисали одређени ставови за низ значајних питања и проблема из живота насеља.

Зграда је бондручне конструкције. На главној фасади налази се аркадни трем. Спољни носећи зидови зидани су у ломљеном камену и малтерисани. Унутрашњи преградни зидови рађени су у бондруку са испуном од опеке. Кровна конструкција је дрвена са дрвеним гредама, а кров је покривен бибер-

*Детаљ трема
Porch, detail*

црепом. Прозори су дупли двокрилни. Спољна улазна врата на главној уличној фасади су дупла, док су унутрашња једнокрилна пуна дрвена. Подови су од опеке и дашчани. Плафони су рађени од летава и обрађени лепом.

Некада се састојала од две кафанске сале у предњем и кујне и келнераја у задњем делу зграде. Постојале су и собе за становање власника.

Архитектура коју је градио народ у нашим варошицама и селима очувана је углавном у лошем грађевинском стању. Грађена је у

доста слабом материјалу, који тешко одолева зубу времена.

Кућа је до 1971. године била полусрушена. Кровни покривач је био знатно оштећен, велики део зграде потпуно откривен, а бочни западни зид склон паду. Власник господин Драган Роквић је објекат грађевински консолидовао, према конзерваторским условима које је издао Завод за заштиту споменика културе града Београда, тако да је објекат враћен у првобитно стање. Све радове на реконструкцији и уређењу власник је извео углавном сам и само

Ентеријер
Interior

својим новчаним средствима.

Ова стара механа у потпуности прилагођена савременом начину живота говори у прилог својој вредности. Показатељ је да се, упркос убрзаној урбанизацији, оваква архитектура може у потпуности сачувати и прилагодити данашњим условима.

Присуство ове зграде у центру Остружнице не само да успоставља континуитет у даљем развоју насеља већ за савремену градњу представља драгоцен узорак једне заиста вредне архитектуре.

Јанићева кафана у Остружници, у ул. Карађорђева бр. 19, је утврђена је за културно добро 1972. године.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Документација Завода за заштиту споменика културе града Београда, досије споменика културе СК 117.
2. А. Сибиновић, Јанићеве механе у Остружници модел заштите и ревитализације, Гласник друштва конзерватора, 34, Београд, 2010.

Janić Tavern

Ostružnica, 19 Karadjordjeva Street

Јањићева кафана изглед седамдесетих година
Janić Tavern in the 1970s

Two Austrian plans of Belgrade, of 1722 and 1788 respectively, show Ostružnica on its present-day location in the lower course of the river and with its houses aligned along the former main road. As it appears from the maps, the village centre was exactly where it is today, at the beginning of Karadjordjeva Street.

Due to its natural geographic position and the fact that it was on the

border with Austria from 1739 until 1914, Ostružnica was able to develop as a merchant community. In the vocabulary of Karadjordje's Serbia (1804–1813) it figures as a small town, while Ostružnička Skela figures as a separate settlement. According to the 1818 register of settlements in the Pashalik of Belgrade, it had 71 households and 178 persons liable to payment of head tax, which means that it was among larger settlements

Детаљ крова
Roof detail

in the District (nahije) of Belgrade. It is also associated with the early beginnings of parliamentary life in Serbia because it was there that, on 21 March 1804, the first national assembly convened by Karadjordje was held. The elementary school opened in 1805, one of the first with instruction in Serbian in the District of Belgrade, has been operating for more than two hundred years. A petition to the Ottoman Sultan was signed there in 1806.

During the 19th century the settlement grew further, as evidenced by the number of households which rose from 89 in 1821 to about 120 in 1875. That it played an important role in trade can be seen from the fact that the so-called Prince's inn was built there in 1823. It is now gone but, in its

time, it must have been a fairly impressive building for a provincial Serbian place.

The political, social and economic aspect of the development of Ostružnica in the first half of the 19th century was materialised in the architecture and organisation of the settlement.

There is in the centre of Ostružnica a tavern from the first half of the 19th century which is known as Janić Tavern (Janićeva kafana) after its long-standing owners, the Janić family. The tavern was registered by the Cultural Heritage Protection Institute of the City of Belgrade in 1965 and, due to its historical, ethnographic and architectural significance, designated as a cultural heritage property in 1972.

Јањићева кафана изглед седамдесетих година
Janić Tavern in the 1970s

The tavern belongs to the traditional Morava house type, and is an example of a representative form of vernacular architecture favoured by the well-to-do classes, notably merchants, in small towns and villages across Serbia.

A gathering place for local people and travellers, the Janić Tavern was a proper public forum where a variety of community issues were thrashed out and opinions crystallised.

The tavern is of a timber-framed construction with an arched front porch. The exterior load-bearing walls with double two-leaf windows are filled with broken stones and plastered. The interior partitions are timber-framed with a brick infill. The timber roof is covered with flat clay tiles. The

street entrance is fitted with a wooden double-leaf door, while the interior doors are wooden, single leaf. The floors are brick and wooden plank, and the ceilings are lath and plaster.

The tavern used to have two street-facing dining rooms, the kitchen and a service room were at the back, and it also contained the owner's quarters.

Most of the surviving vernacular architecture in small towns and villages is in a poor state of preservation, particularly because of the use of less durable building materials.

Until 1971 the building was in a rundown state. With its roof covering considerably damaged, much of the interior was exposed to the elements, and the west wall was prone to collapsing. The owner, Mr. Dragan Rokvić,

Детаљ кровне конструкције
Roof structure, detail

structurally consolidated and restored it to its original appearance in compliance with the requirements laid down by the Cultural Heritage Protection Institute of Belgrade. He did most of the work himself and all at his own expense.

The fact that the old tavern could be adapted to the modern way of life is a strong argument in favour of its value, showing that this type of architecture can be fully preserved and revitalised to suit modern needs despite the fast pace of urbanisation.

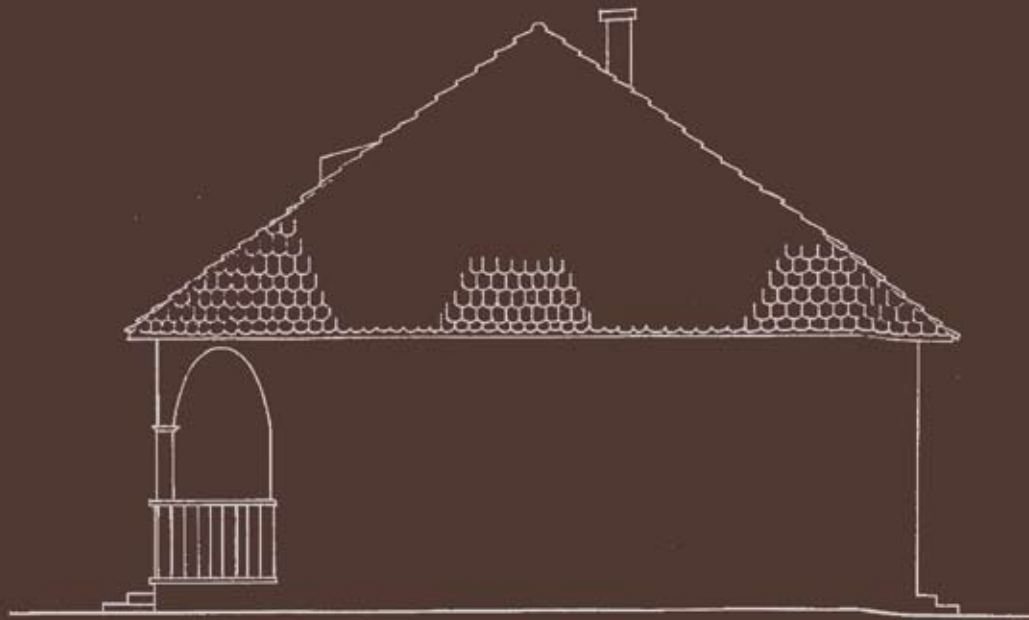
The presence of this building in the centre of Ostružnica, apart from being an important link in the continuity of the community, can also serve as an inspiring model for modern construction.

Janić Tavern in Ostružnica, 19 Karadjordjeva Street, was declared a cultural monument in 1972.

Literature

CHPIB Documentation, Cultural Property File SK 17.

A. Sibirinović, "Janićeve mehane u Ostružnici, model zaštite i revitalizacije", Glasnik Društva konzervatora Srbije 34 (2010).

Јанићева кафана Janić Tavern

Издавач: Завод за заштиту споменика културе града Београда – установа културе од националног значаја

За издавача: Нела Мићовић, директор

Текст: Ана Сибиновић

Лектура: Татјана Тодоровић

Превод: Марина Адамовић Куленовић

Графички дизајн: Лука Прокић

Фотографија: Снежана Неговановић, фотодокументација ЗЗЗСКГБ

Тираж: 1000 примерака

Штампа: Scanner studio, Београд

Београд, 2015.

Завод за заштиту споменика културе града Београда – установа културе од националног значаја

Издање је омогућио Град Београд, Градска управа, Секретаријат за културу

CIP - Каталогизација у публикацији - Народна библиотека Србије, Београд

725.71(497.11)(036)

СИБИНОВИЋ, Ана, 1976-

Јанићева кафана = Janić Tavern / [Текст Ана Сибиновић ; превод Марина Адамовић Куленовић ; фотографија Снежана Неговановић]. - Београд : Завод за заштиту споменика културе града Београда - установа културе од националног значаја = Belgrade : Cultural Heritage Preservation Institute of Belgrade - Cultural Institution of National Significance, 2015 (Београд : Scanner studio). - 10 стр. : илустр. ; 20 x 20 cm

Кор. насл. - Упоредо срп. текст и енгл. превод. - Податак о ауторки преузет из колофона. - Текст штампан двостручно. - Тираж 1.000. - Библиографија: стр. 6.

ISBN 978-86-89779-18-9

а) Остружница - Јанићева кафана - Водичи

COBISS.SR-ID 218238988

Завод за заштиту споменика културе града Београда - установа културе од националног значаја
Cultural Heritage Preservation Institute of Belgrade - Cultural Institution of National Significance

